MACHSHEVES YECHEZKEL
TORAH OF RAV HARTMAN

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

עבודה זרה עא

עניין: קנין משיכה בגוי

עבודת עבודה

גמרא אמר אמימר משיכה בעובד כוכבים קונה תדע דהני פרסאי וכו' ולא הדרי בהו. הקשה התום' [ד"ה אמר אמימר] נדחקו לתרץ זה עיקר הטעם יע"ש. ולדעתי י"ל דזה הוי עיקר, דמזה יהיה ראיה למ"ש בחטרי להל' פסח סי' תל"ד והארכתי שם בכמה דוכתא דעיקר הקנין הוי בגמר ומקנה בלבו, רק כיון דדברים שבלב אינן דברים ולא ידעינן אם גמר ומקנה או לא, לכך בעינן שיעשה איזה מעשה לקנין, ואז ע"י מעשיו וע"י מה שמימיו המוכר לעשות מעשה מוכח דגמרי ומקני מהדדי, אבל היכי דידעינן דגמרי ומקני בלבו לא בעינן מעשה כלל, יע"ש שהאמתי הרבה לתירוץ זה. וזה שאמר כאן כיון דמזינן דהני פרסאי משלמי פרדשני ולא הדרי בהו, ובע"כ דגמרי ומקני בלבם בכך, וכיון דגמרי ומקני בלבם לו יהא בלא קנין נמי מהני, ולכך אמר משיכה בנכרי קונה תדע דהא הני פרסאי וכו' ולא הדרי בהו, ע"כ מוכח דגמרי ומקני בלבם ודי בזה, והוי כמו מנהג התגרים דמהני נמי מה"ט גופו כיון דעכ"פ מזינן דגמרי ומקני בזה. והש"ס דומה לי"ל דלעולם לא גמרי ומקני בלבם רק בלא שום, לכך שוב אין ראיה דגמר ומקני ולכך לא הוי קנין, ופ"ש וזו"ק.

שו"ת הרשב"א המיוחסות סי' רכה

ואפילו לפברא הראשונה לאמרינן דגוי אינו קונה במשיכה לגבה אלא בכסף[30], מ"מ הדברים דכיון דבדיעבד בזמן הזה קונים זה מזה בכסף, אף אנן מיירינן קונין מהם בכסף בדיעבד[31]. אלא מהא אלא שנהגו, הנהגה מילתא היא ואפילו ישראל לישראל, וכאותה שאמרו פרק לוקחין נשך[32] האי סטומתא קנית, ואסיקנא התם דאפילו למיקנא ממש בדוכתא דנהיגי דקנו ממש. וכל שכן בנדון שלפנינו, שהרי אמרו[33] אם אמה יכול למיבו בדיעבד מייבס[34]. ואפשר נמי דהייטו דאמר רב אצי התם בגמרא[35] רמות רוחא הוא דנקטינן להו, אלא הענין בגופו הרוח לבד ואלא במנהג קנוט, לומר דאינו קונה כלל ואפילו מטוס מנהג מדאמר להו רב להנהו סכוותא[36] שקלו זוזי, אלא התם גופות הרוח הוא שנהגו בעלמן שרוח אלא לחזור אחר שמכרו, אבל אם היה מנהג קנוט ודאי לא היה מצריך רב להקדים ולטעול דמים.

חתם סופר – הגהות שו"ע

יא (סנ"א ד"ה מה שכתב אולינן וכו') **בע"א דף ע"א בתוספות.** נ"ב, ד"ה אמר אמימר וכו'. מדהוצרכו לומר שהיא רק אמתלא, שמע מינה דלא אולינן בתר דיניהם. ועוד, מדהוצרכו בבכור קניית מקום, ע"ש. ואמנם עיין היטב בתשובה המיוחסת להרמב"ן סימן רכ"ה ותמצא נחת:

(חתם סופר)

מגן אברהם סי' תמח סי"ק ד'

ג' דקדושין [מפ' כ], לכן אין להקל כזה. ב"י דכר שנהגו הסוחרים לקנות גו, כגון רוסם או מפתח [ו] או שנתן כפו לחברו או [שנתן] פסוט [ז] קונה ג"כ כאן. וכל שכן הקנין שבין עכו"ם לישראל, דבדיעבד פסוט הוא שיוכל שלקח הסחורה לגיה גם נתן מקצת דמים, [ח] שהמקח קיים (משנת גיטין סימן הנ"ל) [ט]. [שם] מזלינן בתר דיניהם וכו', [י] (ד)קלת קשה, דלמרינן בנכורות ריש פרק (ד') [ג] [יג, ע] עכו"ם שנתן מעות לישראל בדיניהן קנה כו', מאי בדיניהן, בדיניהן שפסקה להן תורה. משמע דדיני עכו"ם לא מהני, וכן משמע [יא] בע"ע [בפוסקות] דף ע"ע [ד"ה אמר אמימר], וכן משמע ביורה דעה סימן ס"ך [סעיף י] דמזלינן בתר דין תורה ולא בתר דיניהם. ואין ראיה ממה שכתבתי סימן תמ"ע [פ"ק כ] לענין תפחת, דהתם שאני כיון

אמר אמימר משיכה בנכרי קונה תדע דהני פרסאי וכו'. כ"ל דסברת ר' לאמימר לעיל דמשיכה בנכרי קונה דאורייתא היא, מ"מ אי לאו דמינו כן גם בדיעבד לא היה קונה, משום דלא סמכה דעתא דגוי כיון שאינו רגיל כן עם הברו, וסברת זו בתוס' ב"ב ד' ע"ב [ד"ה וישראל] גבי נכסי גוי כבפקר ע"ש, משום דכי מייתי אמימר ראיה דלא הדרי בהו מינאי נמי בדיעבד, וא"כ היכן דבדיעבד נמי קונה מן התורה, ממילא משיכה בנכרי קונה ריש.

משיכה בנכרי קונה. מדלא אמר גוי קונה במשיכה ש"מ דבין גוי מישראל ובין ישראל מגוי קאמר, לכן מסיים רש"י [ד"ה משיכה] וכן ישראל מנכרי, ומשו"ה פריך בפסוטות מגרוטאות. ודעת תוס' [ד"ה אמר] דמדישראל בכסף נכרי במשיכה, ולא ניחא לה למימר דאמימר בדיניהם אל נכריס קאמר ומשו"ה מייתי שפיר ראיה מפרסיים גופיה דדיניהו הכי הוא, דבכורות [י"ג ע"ח] משמע להדיא דאמימר מקרא דשמיתך סמיך ע"ש. אבל לפ"ג דלפי מאי

SPONSORED LZ"N
AHARON BEN YAAKOV SHALOM • LEAH BAS YITZHAK